

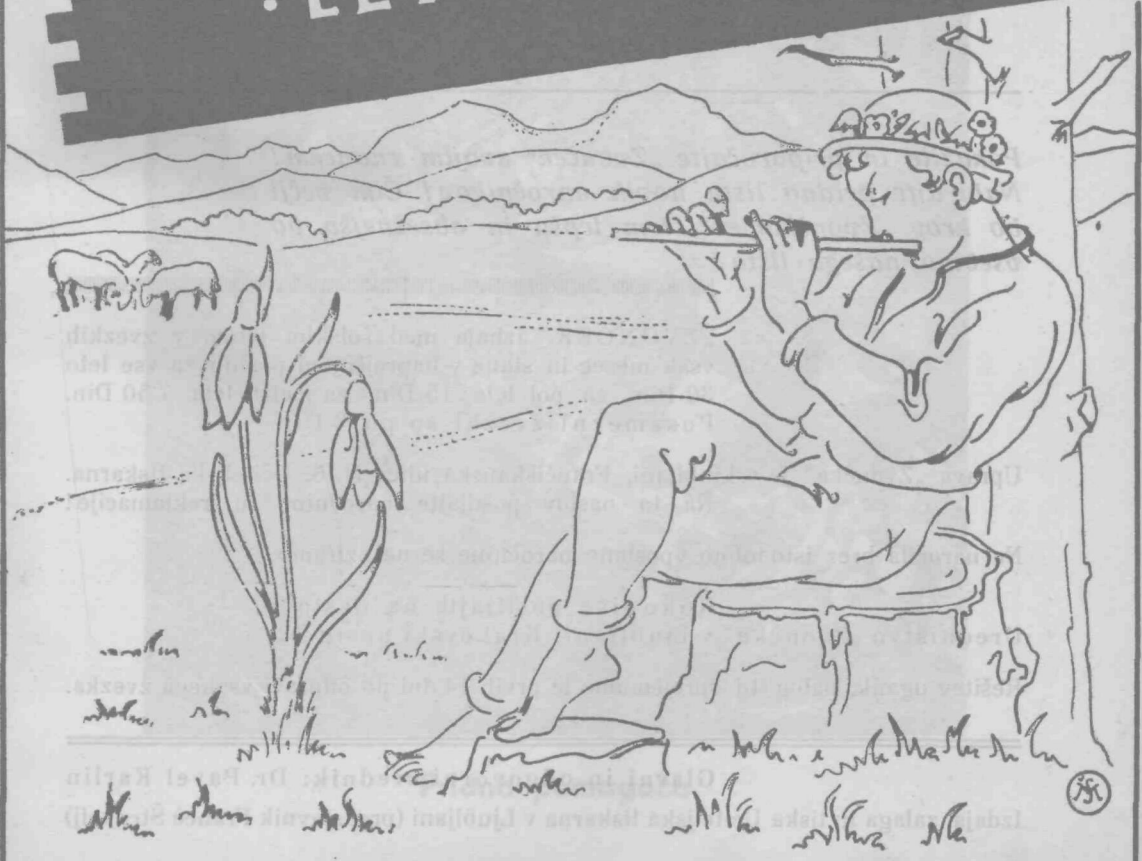
• POŠTNINA · PLAČANA ·
· V · GOTOVINI ·

2

Zvonček

♦ 1936 ♦ 1937 ♦

· LETO · XXXVIII ·

* IZHAJA MESEČNO * LETNA NAROČNINA : DIN. 30' - *

Vsebina drugega zvezka

	Stran
1. Polde Kotar: Pridna pomagača. Fotogr. posnetek	25
2. Zlatko Novak: Bela astra	26
3. Vinko Bitenc: Oktobrska pesem	29
4. Dr. F. B.: Nova pravljica	30
5. Anton Ingolič: Trije dečki — trije junaki. Povest. Ilustrira Mirko Šubic	32
6. Tilen Epich: Neslana juha. Pesem	35
7. Marijana Željeznova-Kokalj: Svetovni potepuhi — Frkolinček, Martinček in Pavlinček — pri teti Dolgouhi	36
8. Zajčja seja. Pesemca s sliko	38
9. Mladi vrtnar. Vrt v oktobru in novembru. Kaj še lahko napravite v oktobru na vrtu? Kakšno lopato si boste kupili?	39
10. Naš slovarček tujk	40
11. A. Debeljak: Pepelčica. Lužiško-srbska pravljica	41
12. O velikanih	41
13. Polička športnega strička	42
14. Danilo Gorinšek: Tam preko	43
15. Japonski čevlji	44
16. Pavle Flerè: Pavliha. Ilustrira Francè Podrekar	45
17. Mlin v Argostoli	48
18. Iz mladih peres. Niko Koritnik: Strah v kovačnici	48
19. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
20. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

***Pokažite in priporočajte „Zvonček“ svojim znancem!
Nabirajte pridno listu novih naročnikov! Čim večji
bo krog „Zvončkarjev“, tem lepša in obsežnejša bo
vsebina našega lista!***

„ZVONČEK“ izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrto leta 7·50 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava „Zvončka“ je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo „Zvončka“ v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin
Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj)

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 38 * OKTOBER 1936 * ŠTEV. 2

Pridna pomagaja

Bela astra

Že dolgo je tega, ko so ljudje še razumeli govorico cvetic. Ne mislim pa tu govorice lepote, ki nam brez besed še danes govori, četudi je ne razumemo več tako kakor v prejšnjih časih. Govorica, ki jo imam v mislih, je sorodna človeški govorici in je bila dana nekoč tudi cveticam, da so mogle druga drugi pripovedovati svoje veselje, bolečino in vse doživljaje.

Mali Petrček jo je razumel; a tudi on samo kratek čas, le nekaj ur svojega življenja. Bil je vajenec v neki majhni cvetličarni, nekoliko iz mesta, v bližini pokopališča. Navadno je imel bolj malo posla in je sedel včasih vso uro ali še delj na nizkem stolčku, ki je stal poleg mize. Tu je sanjal o cveticah.

Nekaj dni pred praznikom Vseh vernih duš, zgodaj zjutraj, je že zopet sedel na svojem stolčku in gledal preko množice pisanih aster, ki so bile nakopičene v treh velikih posodah na zeleno pobarvani klopi. Bile so rdeče, temno in svetlo vijoličaste barve, rumene in nežno rožnate, in če je človek dolgo gledal vanje, je opazil, da ni bila niti ena čisto podobna drugi, ne po obliki, ne po barvi. Bilo je kot pri ljudeh, od katerih ima tudi vsak svojo barvo in svoje posebne poteze. Petrček dotlej še nikoli ni opazil, da je toliko različnih barv; toda res je bilo tako, saj nista bili niti dve enako modri, enako rumeni ali druge čisto enake barve. Vsaka je bila za

spoznanje temnejša ali svetlejša, bolj motna ali pa bolj živa od druge. Petrček se je bolj in bolj poglobljajal v svoje opazovanje in niso ga motili niti kupci, niti prodajalka. Pravo nakupovanje za praznik mrtvih se še ni bilo pričelo. Mož, ki je delal vence, je sicer z delom že začel, vendar so bili najprej na vrsti taki iz smrečja in drugega zelenja, ki ne ovenejo tako hitro.

Naenkrat se je zdelo dečku, da med vsemi astrami, ki jih je bilo več sto, ni nobene bele. Ljubil pa je bele prav posebno, zato je še enkrat preiskal z očmi vse šope teh cvetic, ki so stale v vodi na dolgih pecljih. Nazadnje je vstal in sukal posode sem in tja, da bi se dodobra prepričal, da je res tako. Skoro se je prestrašil, ko je v tretji vedrici vendar ugle dal eno, ki je dvigala svojo belo glavico, kakor da bi žalovala ali da bi jo bilo sram. Petrček je prav dobro razumel, da se je sramovala, ker je bila čisto sama med tolikšno množico pisanih sestic. Zdaj je vedrico zasukal tako, da je bila bela astra obrnjena proti njemu. Nato je cvetico previdno potegnil iz vode in jo postavil vanjo še enkrat, tako da bi ji glavica stala pokonci kakor njenim tovarišicam. Toda ni se mu posrečilo. Vselej je bela astra malo povescila svoj cvetni obrazek. Sprva je stala drobna bela astra čisto osamljena med drugimi pisanimi tovarišicami. Toda čudno, čim bolj se je mračilo, tem bolj so potemnevale in ugašale žive barve drugih, belina edinke pa je postajala močnejša, da se je končno svetila v temi, kakor da njeni lepoti noč ne more do živega. Ob uri, ko mrak prehaja neopaženo v temo in ko

zvezdice, ki so izprva samo boječe
mežikale, pogumno odpro svoja ža-
reča očesca, se dogodi ljudem vča-
sih nekaj čudovitega: sedé in gle-
dajo ven, kako narašča tema in vsta-
jajo zvezde, pri tem pa čutijo rahel
udarec peroti, tisti, ki so čistega

rada tudi jaz stala na grobu kot
znak ljubezni.«

»Najbrž bo res tako, kakor pra-
viš,« se je jela vmešavati v pogovor
velika vijoličasta družica, »kdo bi
tudi hotel izbrati tako neznatno
stvarco, ki je vrhu tega brez barve?«

srca, pa jih celo vidijo, četudi se
jim zdi, ko ta ura mine, da so bile
vse le sanje. Tako se je zgodilo tudi
Petrčku, ko je tako sedel in opazo-
val belo astro. »Ah,« jo je slišal
vzdihnuti, »vse moje pisane sestre
bodo povili v vence, šopke ali križe,
ki jih bodo potem ljubeče roke po-
ložile na zelene hribčke. Vse smejo
biti znak ljubezni, samo mene ne
bo nihče maral, ker sem sama.«

Videti je bila zelo žalostna. Pe-
trček ji odgovori: »Ne verjamem,
da bi te zametovali. Jaz bi na vsak
način vzal najrajši tebe.« »Ti že,«
mu odgovori astra, »toda drugi ne.
Rekli bodo, da ne spadam v lepo
pisan šopek. Zato bom nazadnje
ostala sama. O, in vendar bi tako

Mala bela astra se je prestrašila.
Rekla pa ni ničesar, in tudi Petrček
je molčal, četudi bi bil rad zavrnil
bahavo vijoličasto cvetlico. V tem
so se odprla vrata trgovine. Vsto-
pila je gospa; prodajalka je prižgala
luč, deček se je zdramil in se dvi-
gnil s stolčka.

Prodajalka je vprašala gospo, kaj
da želi. Ta je dolgo iskala med je-
senskimi cveticami in si izbrala lep
šopek. Toda bele astre ni bilo vmes.
Njeni nežni prsti, polni prstanov,
so šli brezbrizno mimo nje. Ko je
gospa odšla in je prodajalka ravno
hotela zopet ugasniti luč, se je
spomnila dečka. »Če bi ti bilo dolg-
čas...« je pričela. Toda deček je
urno odvrnil: »Ne, ne, čisto nič!«

Prodajalka se je tem besedam malo nasmehnila, ugasnila luč in zaprla vrata za seboj. »Kako je skopa!« si je mislil deček. »Ni še popolnoma temno, vendar bi privabila več kupcev, če bi pustila goreti luč.« In deček je sedel na svoj stolček in spet se je zasvetila bela astra kakor lučka iz teme. Deček si je podprl glavo z obema rokama in čakal čuda. »Vidiš,« je zopet spregovorila mala cvetica, »gospa me ni marala. Nič videla me ni in če bi me bila tudi opazila, je moj cvetni obrazek pregrd in preveč brezbarven, da bi se mogla vneti zame.«

»Le počakaj, prihodnji kupec te bo gotovo izbral,« je odgovoril deček in dalje strmел vanjo.

Toda, tudi prihodnji kupec je ni vzel. Astra je stala še vedno v posodi, z obrazkom, ki se je že precej skrčil, ko je ura v bližnji cerkvi bila sedem.

»Za danes ni nič. Ali le počakaj do jutri! Saj je bilo danes le malo kupcev in še ti niso bili pravi.« S tem je deček hotel potolažiti žalostno cvetko, a se mu to ni posrečilo.

Nenadoma pa so se odprla vrata trgovine. Vstopila je gospa v žalni obleki, ki ji je segala skoro do tal. Hodila je sključeno, toda iz njenega bledega obraza je gledalo dvoje dobrih, modrih oči, ki jim je žalost dajala še poseben blesk, da jo je malček moral pogledati. Želela je cvetice in malo smrečja, da si bo doma napravila venec. Že si je nabrala nekaj pisanih aster, ko je nenadoma ugledala belo. Trenutek jo je motrila, nato pa se je sklonila k njej in jo nežno vzela iz vode. »Kako čista je!« je rekla, ko jo je dvignila bliže k luči, »priti mora na sre-

do mojega venca, spodaj, kjer bo malo širši.« S temi besedami jo je priložila ostalim cveticam, kupila še nekaj smrekovih vejic in hotela oditi. Toda imela je že več drugih zavitkov, vsega skupaj je bilo sedaj zanjo preveč, zato ji je Petrček moral pomagati nesti smrečje in cvetice. Z lesketajočimi se očmi je dvignil šopek in pokimal beli astri, kakor bi hotel reči: »Vidiš, ta je le bila prava in sedaj vendar prideš tja, kamor si si tako želela.«

Nekaj minut pozneje je sedel deček v udobni sobi stare gospe, ki ga je povabila, naj malo ostane. Ona pa je šla v sosednjo sobo, odkoder je prinesla veliko vazo, jo napolnila z vodo in posadila vanjo šopek kupljenega cvetja. Popravila je prtljago na mizi in postavila na sredo šopek. »Tu naj stoji, dokler ne bom spletla venca,« je rekla. To rekši je ušel njen pogled k sliki na steni, ki jo je ovijal črn trak. Tudi Petrček se je ozrl tja in videl sliko prijaznega starejšega gospoda, ki je gledal iz temnega okvira, kakor da je živ. »To je moj mož,« je rekla gospa, »umrl mi je pred tremi meseci.« Nato je prinesla skledico s pecivom in dejala Petrčku, naj si postreže. »Kako dobro,« je menil on, »da je prišla bela astra ravno k tej prijazni gospe. Pri njej se ji bo gotovo izpolnila njena želja, da bo prišla na tiho gomilo kot znak ljubezni. Tam jo hočem obiskati in se zopet malo pogovarjati z njo. Da, to hočem storiti!«

Kar tesno mu je bilo pri srcu, ko se je moral posloviti in zapustiti svojo ljubljeno belo cvetko. Še enkrat ji je pokimal, a ko je šel skozi vrata, mu je prišlo naenkrat na mi-

sel, da med tolikimi grobovi ne bo mogel najti tistega, ki ga bo krasila njegova ljubljena bela astra. Opo- gumu se torej in pravi: »Prosim, dra- ga gospa, ali smem nesti z vami ve- nec na pokopališče?« »Da,« je odvr- nila gospa in ga pogladila po glavici, »če si tako prijazen, pa pridi sem- kaj v soboto proti večeru; takrat se odpeljem na pokopališče.« Nato mu je gospa podala roko, ki jo je deček hvaležno stisnil.

Ko sta v soboto zvečer prišla na pokopališče, je gorelo na grobeh že nebroj lučic. Bil je lep, tih večer. Lahna meglica, ki je čez dan ležala nad mestom, se je dvignila in pri- kazale so se zvezde, ki so se tako lepo ujemale z lučkami na grobeh, kakor da se tudi one spominjajo mrtvih. Deček je prižgal svečke, gos- pa pa je položila venec na grob. Bela astra se je svetila v krogu svo- jih sestic, a govorila ni več. Če jo je Petrček še tako gledal, — nje- nega glasu ni več začul. Toda njen obrazek je žarel v taki sreči, da je bil Petrček vseeno zadovoljen. Ne- kaj časa je sedel na belo popleskani klopi poleg gospe, ki je tiho jokala ob grobu. Nihče ni govoril. Le sem-

patja je bilo slišati korake ljudi, ki so hodili mimo.

Nato se je gospa ozrla okrog se- be in pokazala na okrašene in raz- svetljene grobove, rekoč: »Kako lepo je to, da se ljudje tako spomi- njajo svojih rajnih. In na vseh gro- bovih toliko aster! Da, astra je res cvetica praznika mrtvih!«

»In moja mala bela astra je naj- lepša izmed vseh!« je vzkliknil Pe- trček. »Tako je želela biti znak lju- bezni, kakor njene sestrice, in njena želja se ji je izpolnila.«

»Ona je to želela?« je vprašala gospa. »Da, sama mi je to povedala tisti večer, preden ste jo kupili.« Gospa se ni prav nič čudila, da je mala cvetica znala govoriti. Poki- mala je in odvrnila: »Bo že tako ka- kor praviš; no, sedaj je pa srečna.«

»Govori pa nič več,« je otožno pripomnil Petrček.

»Njeno hrepenenje se je izpol- nilo. Kaj naj sedaj še pove?«

Kmalu nato sta se gospa in deček ločila od groba in male astre ter od- šla domov. Petrček pa se je vse življenje spominjal tiste tihe ure, ko mu je mala, skromna bela astra zaupala svojo bol.

Oktobrska pesem

Slana je pobrala cvetje,
prazni, pusti so vrtovi,
burja zazvižgala spet je
nad poljanami, gozdovi.

Ena sama roža rdeča
v tihem vrtu je ostala:
to ljubezen je goreča,
ki nam v srcih je pognala.

Na Oplenac jo nesimo,
tja, kjer Mučenik počiva,
svetle lučke z njo prižgimo
Njemu, ki v gomili sniva...

Vinko Bitenc

NOVA PRAVLJICA

Tiste dni je v uradnem listu neke daljne dežele spet izšel kraljev poziv za rešitev njegove kraljične...

Pa so se v nekem mestecu brž spravili v štirisedežni avto: Janezek, njegov prijatelj šofer, sosed Tine z daljnogledom in njegov znanec, ki je služil za akrobata v cirkusu.

Srečno so se pripeljali na kraljevski grad in vratar je že od daleč pozdravljal Janezka.

»No, dobro, da si že prišel, sam kralj je že vprašal, ali si že tu, ker si zmeraj prvi, kadar gre za osvoboditev kake kraljične.«

»No, in kaj pa si je izmislil moj dragi gospod Brkobrbr to pot?« vpraša Janezek.

Vse ti pove gospod kralj, moram te peljati k njemu. Kaj pa tile trije?«

»Le naj gredo kar z menoj! To so moji tovariši. — In da ne pozabim: avto daj, gospod vratar, nekam v garažo, toda naj bo pri roki, če bi ga slučajno potrebovali.«

Kralj je sprejel Janezka zelo iskreno.

»Ah, ah,« je vzdihnil, »to je spet udarec, ta Brkobrbr, ta nam jo je spet zagodel. Pomisli, začaral je naši dragi kraljični želodec. Ne vzame ničesar v usta, tudi če bi jo na kolenih prosili. Juhe noče in špinače tudi ne, korenček je vrgla skozi okno in kašo tudi, revica, niti torta s stepeno smetano in banane ji ne diše, čokoladni bonboni in kiki tudi ne, celo sladoleda ne mara. Torej ne vem.«

Janezek se je popraskal za ušesom:

»To je zlo, to je zlo, ko niti sladoleda ne mara. Bo menda res začarana.«

»Pa si vložil prošnjo?« pravi kralj, »saj veš, pri nas gre vse po uradni poti. Napiše se prošnja za dovoljenje, da smeš osvoboditi

kraljično, nalepi se nanjo kolek, pošlje se pristojni oblasti, tam to zapišejo v protokol, pritisnejo štampiljko, potem dobi prošnjo uradnik, ta jo izroči drugemu in...«

»In medtem nam kraljična umre od lakote. Ne, ne, gospod kralj, Jaz bom osvobojeval kakor v starih časih, brez pismenega dovoljenja.«

In Janezek je takoj odredil, naj ga z njegovimi tremi tovariši peljejo v sobo kraljične, naj prinesejo jedi in pijače, pripravijo samovar ter zaklenejo. Nihče ne sme v sobo, dokler Janezek ne dovoli.

Zgodilo se je, kakor je odredil. Samo nekaj si je kralj izgovoril, namreč, da sme ostati za vrati in gledati skozi ključavnično luknjo. To muje Janezek milostljivo dovolil. Potem je ključavnično luknjo zakril s čepico ter se s tovariši lotil — jela. Ej, to jim je teknilo, to so se gostili! Kraljična jih je kar gledala, a ni rekla ne bev ne mev. Zvečer so vsi legli, Janezek pa je prej zaklenil jedi v skrinjo in ključ spravil pod zglavje.

Zjutraj so vstali ter so spet jedli in pili ves dan. Kraljična se spet ni menila za nič, le zdaj pa zdaj se je prijela za trebušček, nekako tam, kjer nam navadnim ljudem želodec kruli. In tretji dan prav tako. Tovariši so se gostili, najbolj je šlo akrobatu v slast.

Proti večeru, ko so že vse pojedli, se je nenadno oglasila kraljična, češ da je lačna. In da bi rada jedla jastoga z majonezo ali pa čokoladno torto s sadjem.

»Šentana reč,« pravi Janezek, »to je težko, imamo samo še pol kile krompirja in ven ne moremo, ker smo zaklenjeni. Če hočeš, ti skuham malo krompirjeve juhe.«

Kraljična da noče. Toda ponoči jo je prijela taka lakota, da je zbudila Janezka: »No, pa mi skuhaj krompirjevo juho ali kako se že pravi tej čudni jedi, ki je nisem še nikoli videla.«

»Deklica zlata,« pravi Janezek, »kdo bo zdaj ponoči kuhal! Ampak veš kaj, imam skorjo kruha, je trda kakor usnje, no, če imaš zdrave zobe, jo boš lahko grizla.«

Kraljična je pograbila suho skorjo in se je je s slastjo lotila. Janezek je odstranil čepico s ključavnice luknje in kralj ni hotel verjeti svojim očem: kraljični gre skorja v slast kakor najboljša torta. Toda Janezek je vendarle skuhal juho. Zdaj pa kralj ni mogel več vzdržati, planil je v sobo in klical:

»Živio, živio, kraljičina je rešena! Je krompirjevo juho.«

»In bo jedla, kraljevski papa moj, tudi špinačo in drugo zelenjavo.«

Zjutraj je hotel kralj Janezka poplačati. Janezek — to je bila že tako njegova navada — mu je dejal, da ne zahteva niti kraljične niti prestolonasledstva, naj ga rajši nagradi z denarjem.

Toda žal — proti temu so bili ministri: češ, Janezek ni vložil prošnje, ni šel uradne poti itd., zato ne dobi nikake nagrade in mora plačati še globo za nedovoljeno reševanje.

Kralj je tem gospodom prigo-varjal; no, slednjič so si dali dopovedati. Ampak, da ne bo imel Janezek tega zastonj, mora nekaj storiti, kakor je že to v pravljičah običaj.

»Tri sto kilometrov odtod,« pravi ministrski predsednik, »je gozd. Sredi gozda stoji drevo in na njem je gnezdo. V tem gnezdu stanuje sraka, ki nam je ukradla uradno šampiljko. Ima jo v gnezdu. Če nam prineseš to šampiljko do sončnega zatona, ti izpregledamo globo in te povrh še nagradimo.«

Janezek je pokimal, češ da razume, in šel k svojim tovarišem. Povedal jim je, kako in kaj, in zdaj, prijatelji, pomagajte, sonce bo kmalu zašlo.

Šofer je odgovoril: »Ej, tri sto kilometrov, to ni zame nič; že dva-

krat sem si priboril zlato čelado. Samo če bi vedel, kje je to.«

Oni z daljnogledom pravi:

»Čemu pa imamo daljnogled?« In že ga je priložil k očem in dejal: »Jejmene, to bo križ. Gnezdo vam je na tako drobnih veji, da ne more nihče do njega.«

»Ha, ha,« se je zasmeljal oni iz cirkusa, »da ga ne dobimo? To bi bilo čudno!« Brž v avto in zdrveli so. Srečno so se pripeljali k drevesu, oni iz cirkusa je bil takoj pri gnezdu, vzel šampiljko iz njega — in sonce je ravno zahajalo, ko jo je Janezek izročal tistemu ministru.

Potem je Janezek pravično razdelil nagrado. Namestu prestolonasledstva in kraljične je dobil tako vrečo bankovcev, da so jih vsi štirje komaj pospravili...

To bi vi morali videti mater, ko ji je Janezek stresel stotake na mizo, ki je bila mnogo premajhna. Janezek je s stotaki pokril še vsa tla v sobi, vso vežo in stopnice na podstrešje in še mu je nekaj stotakov ostalo, ki jih že ni vedel kam dati. Mati je vse lepo pometla in jih odnesla naravnost v hranilnico.

Dr. F. G.

2.

Naslednji teden so v Brezovcih splošno pulili luk. Pred hišami so ležali veliki kupi. Sonce je pripekalo ves dan nanj, zato se je kmalu posušil. Ker so trgovci dajali za kilogram komaj trideset par, so nekateri ves luk spravili na podstrešje, da tam počaka ugodnejših časov, mnogim pa, ki jim je rubež držal živino že na povodcu, ni preostalo drugega, kakor da so ga zvozili nekaj voz k trgovcem. Kdor je imel konja in voz, da je lahko z njim romal po svetu, je sicer dobil zanj nekaj več. Najslabše je bilo za tiste, ki niso imeli svojega voza in konja, luka pa tudi ne mnogo. Takšnih je bilo v Brezovcih največ.

Tudi Hrgovi.

Hrga je prosil tu in tam za voz in konja, a zaman. Da so dobili vsaj nekaj denarja, si je moral Janž oprtati vsako jutro poln nahrbtnik luka in ga odnesti v Ptuj na trg.

Pot je bila poldrugo uro dolga, nahrbtnik pa težak, da je Janž sključen v dve gubi počasi lezel proti mestu. Ko je ves izmučen prispel na trg, so bile že skoraj vse stojnice oddane, s težavo si je našel

prostor kje v zadnjih vrstah. Plačal je stojnino in že je začel na vse mogoče načine ponujati svoj luk. Približno do desetih je ostal na trgu, nato je šel ponujat po ulicah in hišah. Poldne je zvonilo, ko se je vračal lačen in žejen proti domu, mnogokrat še z nekaj venci v nahrbtniku, v najboljšem primeru pa z dvajsetimi dinarji. Doma je pospravil skodelico krompirja ali fižola in že je moral k Lajhovim na delo.

V teh dneh je doživel marsikaj, česar ni mogel doumeti. V svilo oblečena mestna gospa se je pogajala pri vencu za pet in dvajset par, gospodična, lepa ko Marija v domači cerkvi, je kupila od njega dva venca, a ga niti pogledala ni, čeprav jo je Janž ponižno pozdravil; ko je stopil v svetlo, prostorno sobo in poprosil gospoda, ki je sedel za dolgo mizo in prešteval tisočake, naj kupi vsaj en venec, ga je ta ozmerjal in nagnal; neki drugi gospod pa, h kateremu je prišel že tretjič, mu je vrgel pet in dvajset par pod noge in zakričal:

»Tu imaš in glej, da te ne vidim več!«

Janž pa je pobral novec in ga položil nazaj na gospodovo mizo:

»Ne beračim, marveč prodajam!«

Gospod je planil nanj in ga sunil skozi vrata, da je obležal sredi ceste, posamezne glave luka pa so se odtrgale z vencev in se skotalile na vse strani.

V trpljenju in ponižanju mu je minil poldrugi teden. Šele zdaj se je Hrgu posrečilo, da si je pri Meškovih izposodil voz in konja. Tako sta se mogla z Janžem naslednjega dne že pred svitom odpeljati proti Mariboru, čeprav je močno deževalo.

»Vidiš, tako se nam godi,« je Hrga že tretjič vzdihnil. »Prej, ko je bilo lepo vreme in ko je bil luk dražji, nismo dobili voza. Kakor bi človek zahteval kaj zastonj. Deset dni bom moral k Meškovim na delo za voz in konja!«

»Pa bi rajši prodali ves luk trgovcem,« je menil Janž, ki so ga

bolele kosti, da je komaj sedel na vozu.

»Potem smo še na slabšem. Okoli pet sto kilogramov ga še imamo, dobili bi zanj stopetdeset dinarjev. Odkod pa naj dobimo denar za obutev, obleko in živež? Saj od tistih treh ogonov krompirja, ki jih

imamo na Lajhovem, ne moremo živeti pozimi in vse tiste dni, ko ni dela.«

»Pa bi zahtevali večjo dnino,« je segel Janž očetu v besedo.

»Potem bi nas nagnal Lajh iz koč. Takšna je najina pogodba: on nam brezplačno stanovanje in štiri ogone zemlje, midva z materjo pa k njemu na delo, kadar in kolikor naju potrebuje; za delo pa dobiva dnevno vsak po dva dinarja in pol, ob žetvi in košnji pa šest. Kadar sva pri gospodarju na delu, pa dobite tudi vi, otroci, tam hrano. Pri Lajhovich pa je, kakor veš, mnogo dela, zato nama ostane malo dni,

ko moreva kam drugam, kjer za-
služiva dnevno pò pet, šest dinar-
jev.«

Nekaj časa sta molčala, potem
pa je Janž spregovoril o tem, kar
ga je že dolgo mučilo:

»Oče, pa zakaj je tako na svetu:
mi nimamo ničesar, Lajhovi pa le-
po hišo, našo kočo, viničarijo, ob-
širna polja, gozdove in vinograde,
mestni ljudje pa ogromne palače?
Zakaj se vi morate toliko mučiti,
dočim gospodar dela dosti manj,
mestni gospodje pa se samo spre-
hajajo ali pa sedé za mizo in pre-
števajo tisočake?«

»Kaj jaz vem zakaj!« je vzdihnil
oče. »Že od nekdaj je bilo tako. Že
v svetem pismu čitaš o revežih in
bogatinih. Glej, moj oče je bil go-
stač, prav tako moj dedek in nje-
gov dedek gotovo tudi. Hrgovi v
Brezovcih smo se rodili kot gostači
in bomo gostači tudi ostali, nihče
nikoli nič ni imel in tudi ne bo imel!
Če boš zdrav, boš tudi ti ostal v
Lajhovi koči in boš služil Lojzu,
kakor midva z materjo služiva zdaj
njegovemu očetu.«

Vendar Janž ni bil zadovoljen s
tako rešitvijo. Razmišljal je o vsem
tem dalje in iskal drugo.

V tem se je zdanilo. Dež je ne-
koliko ponehal. Srečavala sta že
ljudi, ki so odhajali na polja. Janž
je oživel šele, ko sta prispela na
Tezno. Pogled na številne delavnice
in tovarne je bil zanj razodetje. Kar
strmel je, ko sta se peljala po Tr-
žaški cesti, ki je mrgolela delavcev,
ki so odhajali v tovarne na delo.
Avtomobili so drveli na vse strani.
Konj je postajal nestrpen in plaš-
ljiv, bil je še mlad in Hrgove roke
nevajen. Ko je pridrvel nasproti

velik tovorni avto, je hotel skočiti
vstran, Hrga ga je komaj obdržal.

Tedaj pa je pridrvel od zadaj
avtobus, silovito zatrobil, konj je
planil s ceste, voz se je zadel v ob-
cestni kamen in se v trenutku zvr-
nil v jarek. Hrgu se je posrečilo, da
je skočil na cesto, Janža pa je vrglo
daleč na travo.

Kmalu se je nabrala večja gruča
ljudi okoli raztresenega luka, pre-
klinjajočega Hrga in prestrašenega
Janža. Pomagali so vzdigniti voz in
pobrati luk, da ga ne bi zmečkali
mimo drveči vozovi in avtomobili.
Najhuje je bilo, da je bil luk ves
blaten. Ko sta se vsa obupana ho-
tela peljati dalje, ju je vprašal neki
delavec, odkod sta doma. Ko mu je
Hrga razložil svoje težave, je dejal:

»Pa mi dajte tri vence, saj niso
nič slabši od drugih!«

»Pa še meni dva,« je dejal drugi
delavec in plačal. »Reveži smo tu v
mestu in ste tam na deželi. Naša
rešitev je le v tem, če pomagamo
drug drugemu.«

Zdaj je pristopil še ta in oni in
kupil venec ali dva. Gruča je nara-
ščala. Tedaj se je neki delavec za-
vihтел na voz in zaklical množici:

»Ljudje, tovariši, usmilit se re-
veža! Gostač je, nima naprodaj
drugega ko ta čebul. Odkupite mu
ga!«

Zdaj so se oglasili od vseh strani:

»Dajte venec!«

»Dva!«

»Tri!«

Hrga in Janž sta komaj uteg-
nila deliti vence in sprejemati de-
nar. Ljudi je prihajalo vedno več.
Oni, ki so prišli pozneje, niso sicer
vedeli, kaj se je bilo zgodilo, a slu-
tili so, da se je pripetila nesreča,

zato so tudi kupili nekaj vencev.

Ni minilo pol ure in voz je bil prazen.

Janž od samega začudenja ni mogel izpregovoriti besede, tudi Hrga je bil ves iz sebe.

»Že dvajset let prodajam luk, a kaj takega se mi še ni pripetilo,« je dejal. »Delavec je res boljši ko mestna gospoda.«

Obrnil je voz in ga zapeljal pred prvo gostilno:

»Po tako dobri kupčiji si ga že lahko privoščiva pol litra!« se je smehljaj in ves srečen vstopil.

Janž je pojedel žemljo, potem pa odšel, da si ogleda bližnjo okoličico. Dolgo je hodil gor in dol po ulicah, naposled pa se je ustavil pred veliko kolarsko delavnico, kjer je delalo šest ali sedem delavcev. Ta je žagal, oni strugal, ta delal toporišča, oni hrbtišče velikega kole-

sa. Janž je že od nekdaj ljubil kolarsko obrt, kadarkoli je mogel, je doma v Brezovcih odšel k staremu kolarju in mu pomagal pri delu, marsikaj pa je znal že sam narediti. Že leta in leta je gojil na tihem vročo željo: naučiti se kolarstva in postati samostojen kolar. Zdaj, ko je strmel v prostorno delavnico, kakršne še ni videl, je bil ves omamljen od te svoje velike, silne želje. V tem je zagledal v ozadju delavnice čudovite stroje in pri enem izmed njih je stal delavec, ki je pripomogel, da sta z očetom tako hitro prodala luk.

Zdaj je postalo Janžu vse jasno:

Ne! On ne bo Lajhov gostač, marveč kolar! Kolar, ki bo delal vozove, tako cenene vozove, da si bo enega lahko kupil tisti gostač, ki bo namesto njega v Lajhovi koči!

(Dalje prihodnjič.)

NESLANA JUHA

Več imenitnih kuharjev in kuharic
se zbralo je krog lonca ter sklenilo,
da tako juho bodo skuhali,
ki bo za samo ljubo zdravje,
v kateri bo samo dišavje,
okusno že tako, da zmanjkalo bo žlic.
Pa so začeli krog lonca se vrteti.
Ta vrgel v krop je peteršiljčka malo,
ta majarončka, tretji pa korenčka,
in brihtna gospodična Lenčka
čebulce, česna strok in pa drobnjaka.
Ščepec žafrana, paprike in popra
in za spoznanje kopra še dodalo
je nekaj pridnih rok, da vsaka
imela svojo bi zaslugo.
In zadišalo vse je na okrog.
Ko pa nekdo je juho hotel osoliti,
zagnali vanj so se kot eden, vsi srditi,
češ da po soli bi samo jih vilo,
ker je samo za glavo, ne za drugo.

Tilen Epich

Svetovni potepuhi - Frkolinček, Martinček in Pavlinček - pri teti Dolgouhi

»SVET, KAJ JE SVET,« JE PREMIŠLJEVAL FRKOLINČEK IN MANDRAL ZA MARTINČKOM, KI SE JE Z LAHKOTO SMUKAL SKOZI VISOKO TRAVO. ZAČELE SO GA BOLETI NOŽICE, DA SE JE JEL LENO PLAZITI. PAVLINČEK JE POFRFOTAVAL. TUDI ON JE BIL UTRUJEN.

SONCE JE NEKAM ZLEZLO IN V TRAVI JE ŽDEL MRAK.

FRKOLINČEK IN MARTINČEK STA KOMAJ PRILEZLA NA VRH KRTINE. PAVLINČEK PA JE SEDEL NA MARJETKO IN MENIL:

»POČIVALI BOMO ZDAJ!«

»ŽE PLEZA IZZA BREZE MLAJ,
SO TRUDNE MI OČI!«

JE REKEL FRKOLINČEK IN SE OZIRAL PO PRIKADNEM LEŽISCU.

»NOČ HLADI,
LENA ŽE JE MOJA KRI!«

JE PRISTAVIL MARTINČEK.

»PA ZASPIMO!
KO BO PRIŠLO SONCE MIMO,
POJDEMO NAPREJ!«

JE REKEL PAVLINČEK IN SE ZAZIBAL NA MARJETKI. MARTINČEK JE PRI PRIČI ZASMRČAL, LE FRKOLINČEK NI VEDEL, KAM NAJ POLOŽI SVOJE PREUTRUJENO TELESCE.

ZAGLEDAL JE PONOSNI MAK IN GA ZAPROSIL:

»LJUBI MAK,
JAZ SEM SIROMAK,
DAJ MI VARSTVO V SVOJEM CVETU —
PEL TI SLAVO BOM PO SVETU!«

MAK PA JE ZMAJAL Z GLAVICO IN REKEL:

»FRKOLINČEK — SI MOŽAK,
ZAME BOŠ KAR PRETEŽAK!«

A FRKOLINČEK JE MOLEDOVAL TAKO DOLGO, DA SE GA JE MAK NAPOSLED LE USMILIL.

FRKOLINČEK, PAVLINČEK IN MARTINČEK SO ŠE SPALI, KO SO PRISPELI NA TRAVNIK KOSCI. KOSE SO SE JIM BLISKALE V SONCU IN TRAVA JE JEČALA.

MAK JE GLOBOKO VZDIHNIL IN FRKOLINČEK SE JE ZBUDIL.

»KAJ TI JE, PRELJUBI MAK,
CVET NOBEN TI NI ENAK —
PA TAKO ŽALUJEŠ
IN ZDIHUJEŠ!«
»SMRT ME ČAKA,
KOSEC PROTI MENI ŽE KORAKA!«

JE OTOŽNO ODVRNIL MAK.

FRKOLINČKA JE PRETRESLA GROZA. NAGLO JE ZBUDIL
PAVLINČKA, NATO PA ŠE MARTINČKA. OJ, KAKO STA SE PRE-
STRAŠILA! MARTINČEK SE NI GENIL. FRKOLINČEK PA JE ZAVPIL:

»MRTEV, MRTEV!
V SVETU NAŠA — PRVA ŽRTEV!«

V TEM PA JE KOSEC ŽE ZAMAHNIL. MAKU JE ODLETEL
PONOSNI KLOBUČEK, MARJETKI ZALA GLAVICA.

»TO JE VELIKAN, OJ VELIKAN STRAŠAN!« SE JE DRL FRKO-
LINČEK, PREPLAŠEN SKOČIL KVIŠKU IN OBVISEL NA KOSI.

KOSEC SE JE RAZVESELIL PALČKA IN DEJAL:

»MOŽIC
BLEDIH LIČ,
ČIGAV SI STRIC?

FRKOLINČEK JE CAPLJAL NA KOSI IN JECLJAL:

»JAZ SEM FRKOLINČEK,
FRKOLINKE DRAGI SINČEK,
KI PO SVETU ZDAJ POTUJE,
DA SI ZLATO SREČO SKUJE!«

KOSEC SE JE ZAKROHOTAL IN GA HOTEL VTAKNITI V ŽEP.
PUSTIL BI SVOJ TEŽKI STAN IN ODŠEL PO VELIKIH MESTIH
KAZAT PALČKA.

PAVLINČEK JE ZAPAZIL PRETEČO NEVARNOST IN SEDEL KOSCU NA UHO. KOSEC JE ZAMAHNIL Z ROKO, FRKOLINČEK PA JE PADEL NA KRTINO. KRTINA SE JE VZDIGNILA, IZ SVOJEGA TEMNEGA DOMA JE POKUKAL KRT. FRKOLINČEK MU JE NAGLO POŠEPNIL SVOJO NEZGODO IN DOBRI ČRNI SAMOTAR GA JE GOSTOLJUBNO POVABIL K SEBI.

KOSEC JE KLEL, KER NI MOGEL NAJTI FRKOLINČKA IN JE JEZEN NADALJEVAL SVOJE DELO. PAVLINČEK SE JE UMAKNIL V BLIŽNJE GRMOVJE IN ČAKAL NA PRIJATELJA.

SONCE JE ZLEZLO ŽE VISOKO NAD OBZORJE. OGRELO JE MARTINČKA. KRI MU JE ZAKROŽILA PO PREMRLEM TELESCU. OZRL SE JE PO PRIJATELJIH IN VIDEL V POKOŠENI TRAVI LE SVOJ ODREZANI REP. HUDO SE MU JE STORILO. PAVLINČEK GA JE TAKOJ OPAZIL IN SE MU PRIDRUŽIL, REKOČ:

MARTINČEK,
NAŠ PRIJATELJ FRKOLINČEK
Z MOJO POMOČJO
H KRTU JE UŠEL V ZEMLJO.«

POTRKALA STA TOREJ PRI KRTU. KMALU JE BOJAZLJIVO POGLEDAL SKOZI ODPRTINO FRKOLINČEK. KO JE OPAZIL PRIJATELJA, SE JE RAZVESELIL. POSLOVIL SE JE OD SVOJEGA RESITELJA IN VSI TRIJE SO POČASI NADALJEVALI POT. NISO BILI PREVEČ DOBRE VOLJE. MARTINČEK JE ŽALOVAL ZA SVOJIM REPOM, FRKOLINČEK PA JE TREPETAL PRED LJUDMI-VELIKANI.

(DALJE PRIHODNJIČ)

ZAJČJA SEJA

„Rad bi vedel le, zakaj
streljajo nas stari, mladi.
Ali naše res meso
vsi tako imajo radi?“

„Z mesom našim bo tako,
kakor praviš Dolgoušec,
a še nekaj jim diši:
to je mehki naš kožušec!“

„Kaj si res že zmešan ves,
da čenčaš nam marnje take?
Sladkosnedni so preveč,
da bi jedli naše dlake!“

„Nisi mi razumel prav.
Ampak z našimi kožuščki
grejejo se radi vsi:
starci, suhci, debeluščki!“

Da ni zdajci počil strel,
še bi bili modrovali,
a pred pokom vsak beži,
tudi zajčki so jo ubrali.

mladi vrtnar

VRT V OKTOBRU IN NOVEMBRU

Po krasnih jesenskih dnevih ob koncu preteklega meseca, ko je veter jel odnašati prve ovele liste z dreves, je nenadoma izredno težak sneg, še prej pa huda slana, padel na rože, drevesa in pridelke, ki še niso bili pripravljene na zimo. Na zelene in na pol ovele liste se je težki sneg naravnost prilepil, veje so se pa pod njegovo težo upognile in se lomile. V naših vrtovih, nasadih in gozdovih je pokalo vso tisto usodno noč. Močne veje na vseh vrstah drevja, zlasti pa sadnega drevja, so s treskom padale in tudi marsikatero šibkejše deblu se je prelomilo pod težo snega. Narava ni bila pripravljena na to preseženje. Čeprav nam je torej vreme popolnoma predrugačilo delo na vrtovih, bomo našim Zvončkarjem — mladim vrtnarjem navzlic temu napisali, kaj se v običajnih vremenskih prilikah godi in dela na vrtovih v teh dveh, včasih zelo muhastih mesecih.

V drugi polovici oktobra je treba pričeti s saditvijo sadnih dreves. Starejša drevesa na vrtu je treba temeljito očistiti — in sicer debla in veje, odstraniti s posebno krtačo ves mah in lišaj in jih pobeliti z apnom ali pa pobrizgati s karbolinejem. Krone dreves je treba nekoliko izredčiti, zemljo okoli debla v premeru do tja, kamor segajo konci najdaljših vej, pa moramo prekopati in zrahljati, nalepiti na debla klejaste obroče v obrambo proti drevesnim škodljivcem, in drevesa, kjer je nevarnost, da skorjo oglodajo zajci, primerno zavarovati z deskami. Tudi jagodasto sadie (kosmulje, ribezelj) je najbolje saditi jeseni; pri starejših grmih pa zrahljamo zemljo in jo temeljito pognojimo. Vse vitice jagod je treba porezati, zemljo okoli njih prekopati in nasuti plast konjskega gnoja, toda tako, da so stebila prosta.

V zelenjadnem vrtu lahko ostane trdnjša zelenjad do srede novembra na prostem, občutljivejšo pa je treba prenesti v toplo gredo. Prazne gredice je treba globoko prekopati, pognojiti in pustiti zemljo preko zime v debelejših kepah. Vse ostanke rastlin (štore, gnila stebila itd.), ki vsebujejo, kakor je znano, veliko število vrt-

nih škodljivcev in glivic, je treba s prekopanjem ali požiganjem uničiti.

V cvetličnem vrtu cvetice polagoma umirajo, dokler potem prva slana, kar se je pri nas deloma že zgodilo, ne napravi konca vsej cvetlični krasoti. Zato se mora vse vrtno delo vedno ravnati po vremenu. Rastline, ki so stale v loncih na vrtu, ste gotovo že pospravili in odnesli v sobe ali pa v zračne, svetle prostore, preden sta slana in sneg pobelila zemljo. Vrt je treba imeti v največji čistoči, poti je treba redno pometati in potrgati plevel, travo pokositi, posušena stebila rastlin pa porezati.

November je razpvit kot najbolj neprijeten mesec v letu. Kakšen bo letos, bomo še videli. Morda bo pa še prav lepo in toplo sijalo sonce. Vrt postaja vedno bolj gol, opravila v njem so vedno redkejša; opustiti pa ne smemo prekopavanja in gnojenja, dokler zemlja še ni postala trda. Z obrezavanjem, izredčenjem, trebljenjem in snaženjem sadnega drevja lahko nadaljujemo pri toplem vremenu, kadar ne zmrzuje. Ko so vsa drevesa v redu, prekopljemo okoli njih tudi zemljo. Seveda moramo paziti, da ne poškodujemo korenin. Lepljive obroče je treba na novo namazati, zakaj zimski pedic, drobni metuljček, čigar gosenice so tako škodljive sadnemu drevju, leta zelo pogosto tudi še v novembru.

KAJ ŠE LAHKO NAPRAVITE V OKTOBRU NA VRTU

Ko ste hodili septembra po vrtu, ste gotovo opazili, kako je ravno ta mesec s svojimi toplimi dnevi blagodejno vplival na rast naših negovank. Zdaj pa gre vsa krasota, posebno, ker nam je še zadnje žalostno vreme tako nenadoma prekrizalo račune, hitro h koncu. Posebno tistim Zvončkarjem, ki zgodaj zjutraj vstajajo, nudi oktobrski in novembrski vrt vedno kakšno presenečenje: predvsem je to megla, ki leži žalostno preko rastlin; pa tudi sonce, če pokuka pozno dopoldne iz megle, nima več tiste moči, da bi ogrelo prezeble rastline. Zato moramo rastlinam pomagati in jih, kar jih še ni pobrala zadnja slana, zavarovati. Premislite malo, katere so najbolj potrebne varstva. Predvsem pridejo v po-

štev rastline, ki vsako leto na novo po-
ženo, in pomladne cvetice. Če imate na
vrtu dalije, potem si jih pogledajte enkrat,
kadar je živo srebro zdrknilo globoko do
ničle ali celo pod njo. Listi postanejo lahno
rjavi, kar vidi se cveticam, da se slabo
počutijo, zakaj dalije ljubijo sonce in to-
ploto. Najlaže zaščitimo grme dalij na ta
način, da si napravimo iz ozkih lesenih
deščic ogrodje, ki ga poveznemo preko
varstva potrebnih cvetic in pokrijemo zve-
čer to ogrodje z navadno žakljevino. Do-
poldne, ko posije sonce, pa to varovalno
streho vzamemo proč. Morda se bomo, če
le ne bodo preveč mrzle noči, še dolgo
veselili naših dalij, ko drugih cvetic že
davno ne bo več.

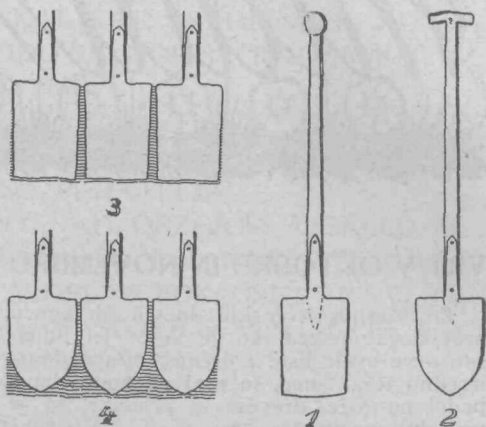
Tudi v tem mesecu ne dopustite, da bi
zrastel plevel na gredi ali na koščku vrta,
ki sta vam ga določila očka ali mamica.
Lahko bi preživel zimo in vam pričaral
spomladi zeleno preprogo, ki bi je ne vi-
deli radi in ki bi vam dala dosti dela in
truda.

KAKŠNO LOPATO SI BOSTE KUPILI?

Vedno je zanimivo opazovati, kakšni
obliki lopate dajejo prednost ljubitelji vr-
tov. Če namreč pogledate kdaj z odprtimi
očmi vse uporabljivo vrtnarsko orodje, bo-
ste ugotovili, da ga je precejšnje število.
To se pravi, da ne moremo postaviti no-
benega pravila za obliko lopate, saj ina to
orodje lahko različne in splošno veljavne
oblike.

Tako so ugotovili, da je neobhodno po-
trebno, da je lopata skovana iz enega sa-
mega kosa. Zakaj vsaka zakovica, ki spaja
list lopate s tulcem, bi otežkočala delo,

ker bi se sčasoma zrahljala in zaradi tega
zmanjšala njeno vrednost. Na naši sliki
točno vidite, kako delujejo posamezne lo-

patne oblike. V splošnem imamo dve glav-
ni obliki lopate in ti sta ploska in koni-
časta lopata (sliki 1., 2.). Če delamo s plo-
ščato lopato, potem pri kopanju zemljo vso
odkopljemo (glej sliko 3.), s koničasto pa
puščamo vedno majhne kupčke (slika 4.).
Obe sliki, 1. in 2., vam tudi pokazeta, kakšni
ročaji so običajni na tem važnem vrtnar-
skem orodju, namreč ročaj v obliki črke
T (na sliki 2.) in kroglasti ročaj (slika 1.).
Prvi ročaj ni izdelan čisto ravno, temveč
je nekoliko nagnjen navzdol, da se lepo
prilega roki.

Važno za vse vrtnarsko orodje pa je,
da je ročaj tesno zvezan s palico, da se ne
maje, sicer je v nasprotnem primeru delo
z njim nemogoče in tudi roka te brž prične
boleti.

NAŠ SLOVARČEK

TUJK

Kriza (iz gr. krisis = odločitev, prevrat) —
odločilni čas, višek nevarnosti, trenutek
v bolezni, ko se odloči, da bolnik ali
umre ali ozdravi. Gospodarsko pomeni
kriza dobo, ko povsod primanjkuje de-
narja, ko nastopi brezposelnost. Tudi
vaši starši čutijo krizo. Vprašajte jih!

Aerodrom (iz gr. aér = zrak, dromos =
tek) — prostor (mi pravimo: letališče),
kjer steče aeroplan, se potem dvigne v
zrak in spet pristane. **Aeroplan** (iz gr.
aér = zrak, planaomai = bloditi, letati)
— vozilo, ki leta po zraku, zrakoplov,
letalo.

Aeronavt (iz gr. aér in lat. nauta = mor-
nar) — mornar v zraku, zrakoplovec, le-
talec; **aeronavtika** — zrakoplovba.

Avion (iz lat. avis = ptica) — letalo; zra-
koplov; **aviatik** = letalec; **aviatika** =
letalstvo.

Kinematograf (iz gr. kína = gibanje,
grafo = pišem, rišem, nazorno prikazu-
jem) — gledališče z gibajočimi se sli-
kami. (Kino je okrajšan izraz za kine-
matograf.)

Biograf (iz gr. bios = življenje, grafo =
kakor pri kinematografu) — gledališče,
kjer se predstavljajo žive, gibajoče se
slike.

PEPELČICA

LUŽIŠKO-SRBSKA PRAVLJICA

Neka bogata grajska gospoda je imela hčer, Pepelčico po imenu. Bila je zelo lepa, toda tudi jako neubogljiva in trmasta deklica. Zaman so si roditelji prizadevali, da bi jo poboljšali. Vsi opomini so bili bob ob steno. Vsak dan je izginila iz gradu in se potepala po gozdu. Nazadnje se je oče razjezil in zapodil hčer, rekoč: »Ti nisi več moj otrok; od zdaj naprej boš opravljala v gradu nižje posle kot kaka dekla. Ne hodi mi več pred oči.« — Tedaj je milo zajokala, toda če je še tako tožila, ji ni nič pomagalo: morala je ubogati. Nekoč pa se je zgodilo, da je izginil graščakov zlati prstan in nihče ni vedel, kako se je to pripetilo. Vsi

so iskali prstan, toda nihče ga ni našel. Ko je prihodnji dan sedel graščak pri kosilu, je našel svoj izgubljeni zlati prstan v jedi. Takoj je poklical kuharico in jo vprašal, kje je zlati prstan imela ali ga našla in zakaj ga ni že včeraj prinesla. Kuharica je jokaje odgovorila: »Ne morem nič za to in o prstanu nič ne vem.« Tedaj je pozval gospod Pepelčico, jo strogo pogledal in vprašal: »Kaj je s prstanom?« Pepelčica je rekla: »Prstan sem našla v smeteh! Sama ti nisem smela stopiti pred oči, zato sem dala prstan v jed in ga tako poslala z obedom gori v jedilnico!« Potem je začela glasno jokati in prositi: »Odpusti mi mojo dosedaj njo nepokorščino.«

Ta prošnja in znova najdeni zlati prstan so zelo razveselili očeta in odpustil je svoji hčerki njeno prejšnje vedenje. Pepelčica je smela zopet k svojim staršem in je ostala poslušna do danes.

O VELIKANIH

Pred kratkim je umrl v Bukarešti rumunski velikan Mitu Gogea, star 21 let. Velikani pravijo ljudem, katerih telesna višina presega običajno človeško velikost, namreč 175—205 cm. Nad 205 centimetrov visokih ljudi je med vsem prebivalstvom naše zemlje približno pet do šest odstotkov. Navadno imajo taki ljudje sorazmerno zelo majhno glavo, kratke hrbtenice, dolge roke in noge, ožja ramena in sploh vse dele telesa v čudnem, neobičajnem razmerju med seboj. Velikani imajo močno razvito, naprej štrlečo spodnjo čeljust. Njihove mišice niso dobro razvite in zato orjaki tudi niso posebno močni. Gogea je tehtal 185 kilogramov in meril 242 centimetrov, pa je dvignil komaj 170 kg. Duševno so orjaki zelo slabo razviti in bi jih lahko primerjali z otroki. Med ženskami je zelo malo velikank; tudi se velikanstvo ne podeduje iz roda v rod. Navadno jim

začno šele okrog 10. leta silno rasti kosti. Orjaki imajo močno razvite le prebavne dele telesa. Ruski velikan Fedor Mahnov, ki je bil rojen l. 1881. v Harkovu, kralj takratnih orjakov, je najbolj rasel od četrtega do štirinajstega leta. Kot sedemletni deček je bil že tak kakor odrasel mož. Z 12 leti je meril nad dva metra, v 14. letu 2 m 20 cm, v 24. letu pa 2'40 m. V času najhitreje rasti je spal često po 36 ur nepretrgoma, ne da bi se zbudil. Popil je naenkrat nad dva litra mleka ali čaja ter pojedel za zajtrk 16 trdo kuhanih jajc ter 8 do 10 kosov kruha s surovim maslom. Za obed je pojedel skledo juhe, dva kilograma mesa, poleg tega pa še enega ali dva piščanca, nekaj rib, skledo zelenjave in hlebec kruha. Za večerjo je imel 25 jajc s kruhom, eden ali poldrugi kilogram masla in 6 do 8 litrov piva. Navzlic tej obilni pijači in jedači pa je bil zelo slabokrven in bledoličen ter ni učakal visoke starosti.

Poljička športnega strička

Dragi Zvončkarji — športniki! Ni še dolgo, odkar smo se poslednjič pomenili o športu, pa vendar se je nabralo že precej dogodkov, ki nas zanimajo. V septembru so še tekmovali plavači in plavalke, sedaj v oktobru pa se vrše samo še lahko-atletске in nogometne tekme. Prehladno je že za plavanje, tenis in druge poletne športe. Saj je pritisnil že občuten mraz, celo sneg se je že pokazal, pa je kmalu skopnel. Vem, da ste se vsi že veselili, da se boste smučali. Izvlekli ste iz prašnih kotov in podstrešij svoje smuči, jih pregledovali in čistili. No, nekoliko ste se preneglilili; pa nič za to, boste vsaj bolje pripravljeni, ko zapade sneg, ki bo trajno obležal. Vsem, ki še niste svojih smučk impregnirali, to se pravi prepojili s kakim primernim oljem, svetujem, da to čimprej storite sami ali pa jih daste v impregniranje kakim trgovini s smučskimi predmeti. Impregnacija preprečuje, da se smuči na mokrem snegu ne napoje z vodo. Voda napravi smuči težke, les preperi in smuči se rade zlomijo. Pravijo, da je na Veliki planini že mnogo snega, Kamničani so že smučali gori.

Pa poglejmo, kaj so delali ta mesec nogometasi? V Beogradu se je vršila nogometna tekma med Poljsko in Jugoslavijo. Zmagali smo mi z 9 : 3 (5 : 0). To je zelo visok poraz tako dobrega moštva kakor so Poljaki. Naš S. K. Ljubljana se v državnem prvenstvu prav krepko drži. Zmagal je nad beograjsko Jugoslavijo z 2 : 1 (0 : 0). Premagal je Slavijo iz Osijeka z 3 : 0, z zagrebškim Gradjanskim, ki je širrom sveta znan kot eden najboljših klubov, pa je igral neodločno 0 : 0. Sedaj je stanje v nogometnem državnem prvenstvu tole: Slavija (Sarajevo) 7 točk, Bask (Beograd) 6, tretja je Ljubljana 5 točk, sledijo še Gradjanski (Zagreb), BSK (Beo-

grad) itd. V podsaveznem prvenstvu vodi Korotan s 6 točkami, sledijo mu Reka 4, Amater (Trbovlje) 4, Hermes 2 itd. S. K. Reka iz Ljubljane je praznoval 10 letnico obstoja. Priredil je v proslavo nogometni turnir, katerega so se udeležili skoraj vsi ljubljanski klubi.

Vse poletje so se vršile tekme za srednjeevropski pokal. V teh tekmah sodelujejo: Češkoslovaška, Avstrija, Italija in Madžarska. V Pragi se je vršila finalna tekma za ta pokal med šparto iz Prage in dunajsko Avstrijo. Zmagala je Avstrija z 1 : 0. Pravijo, da bo prihodnje leto tudi Jugoslavija sodelovala pri teh tekmovanjih.

Zdaj pa še nekaj mednarodnih izidov: Finska je premagala Norveško z 2 : 0, Madžarska Rumunijo z 2 : 1, Danska Poljsko z 2 : 1.

V kopališču »Ilirije« je bil plavalni dvoboj med Gradcem (Avstrija) in Ilirijo. Ilirija je zmagala s 44 : 25 točkami. Pri tem tekmovanju je Wilfan postavil nov jugoslovanski rekord na 100 m hrbtno v času 1:11,2. V Rogaški Slatini se je vršil teden dni kasneje plavalni dvoboj med Ljubljano in Zagrebom. Zmagala je seveda Ljubljana s 53 : 33 točkami. Štafeta Ljubljane 4 × 100 m prosto (gospodje) je postavila nov jugoslovanski rekord v času 4:25,9. V tej štafeti je posebno odlično plaval Draško Wilfan. Tone Cerar (Ilirija) pa je postavil nov jugoslovanski rekord na 100 m prsno v času 1:14,9. S tem je zaključena plavalna sezona. Mednarodna plavalna zveza je izdala te dni seznam svetovnih rekordov. Seznam je preobširen, da bi ga vam tu navajal. Le to vam povem, da imajo največ moških svetovnih rekordov Ameriške zedinjene države, največ ženskih pa Holandija. Jugoslavija nima nobenega. Noben svetovni rekord v tem seznamu ni starejši ko 5 let.

Glavni dogodek v lahkootletskem športu je bila VIII. Balkaniada, ki se je pred kratkim zaključila v Atenah. Nekaj zgodovine! Večina teh tekmovalj se je vršila v Atenah, eno v Carigradu in eno v Zagrebu. Vsakokrat je bila Jugoslavija druga. Zmagala pa je vedno Grčija. Najbolje smo se še odrezali leta 1934. v Zagrebu, ko smo bili le 9 točk za Grčijo.

Ljubljansko Primorje je gostovalo v Sofiji, glavnem mestu Bolgarije. V lahkootletskem tekmovalju je zmagalo nad sofijskim klubom AC 23. V Beogradu je bil dvoboj med Ljubljano in Beogradom. Zmagal je Beograd z 59 : 53 točkam.

V tenisu so se Čehi temeljito maščevali Jugoslaviji za pomladanski poraz v Zagrebu. Premagali so naše s 5 : 0.

Kako hrabro in močno vojsko imamo, dokazuje zmaga naših vojakov na vojaških tekmovaljih Male antante. Letos so se odigrale te tekme v Jugoslaviji. Smučali so na Pokljuki, plaval v Splitu, tekali jahali in sabljali pa v Beogradu. Jugoslavija je dosegla 25 točk, Češkoslovaška 23 in Rumunija 15 točk. Jugoslavija je dobila kot prva pokal rumunskega kralja Karla.

Zdaj, dragi prijatelji, pridno izrabite lepe jesenske dneve in hitite ob nedeljah s starši v naravo! Pa na svidenje!

Tam preko ...

Tam preko premnogo je žalostnih src,
tam preko so mračni vsi dnevi,
tam nič več veselja ni, sreče, miru,
zamrli so v srcih vsi spevi.

V železju se giblje premnogo tam rok,
je hoja vsakdanja v okovih,
solzé tam rosijo iz srčne krvi
in živi trohnijo v grobovih.

Kot pravljica davna se danes nam zdi,
ko čujemo vroče prositi:

»Pomagajte, brajje, ko tonemo mi!
Iz vas kralj Majjaž mora priiti!«

Danilo Gorinšek

Še en posnetek z berlinske olimpiade. Pogled v glavni stadion

JAPONSKI ČEVLJI

Znano je, da so Japonci po splošnem naziranju najciviliziranejši (najbolj omikan) narod na Vzhodu, pa vendar je najti malo dežel, kjer se tako slepo drže stare tradicije (izročila) kakor v državi »Vzhajajočega sonca«. Pri verskih obredih, v družinskem življenju, v glasbi, v gledališču in v rokoborbnih arenah se ravna Japonci še vedno po stari narodni tradiciji.

Še bolj zanimiva ko njihova obleka so pa pri Japoncih čevlji. Največ nosijo sandale posebne oblike, ki so narejene iz cellega in obstojajo le iz pete in podplata, na katerega je pričvrščen zelo enostaven usnat jermen, ki drži sandalo na nogi. Razumljivo je, da se taka obutev ne prilega čvrsto nogi in da mora tisti, ki jo nosi, neprenehoma paziti, da noge preveč ne dviga.

Zelo različen je material (snov), iz katerega so napravljeni ti čevlji. Lepše vrste teh čevljev izdelujejo iz posebne mešanice različnih snovi, gornji del sandala je pa narejen iz svile v različnih barvah. Navadne sandale pa delajo iz cenenejšega in lahkega materiala. Najcenejše imajo lesene podplate.

Poglavitna prednost te obutve je cenenost; njihova cena se giblje od pol do dveh jenov (v našem denarju približno 27 do 28 dinarjev), preproste sandale z lesenim podplatom so pa še cenejše. Še eno prednost ima ta obutev, ki pa pride v poštev le na Japonskem. Tla japonskih hiš so v notranjščini pokrita s slamnjačami, katere neprestano čistijo; zato tudi nikomur ne pade na um, da bi stopil v hišo s čevlji. Zunaj pred vsako hišo boste našli vedno veliko število v vrsto postavljenih sandal. Tam jih je dolžan vsak sezuti in to je pri sandalah zelo enostavno, ker se jih pri sezuvanju ni treba niti z rokami dotikati. V hiši oziroma stanovanju se nosijo na nogah le nogavice ali pa sploh nič. Samo po hodnikih nosijo lahke domače čevlje. Ta običaj se je obdržal v vseh japonskih templjih; vsak, kdor hoče stopiti v svetišče (pagoda), si mora prej sezuti čevlje. Samo v izrednih primerih vam nudijo gumijaste

zimske čevlje, pa še te so namenjene bolj za udobnost tujcev in letoviščarjev.

To, kar smo dosedaj povedali, se pa ne nanaša na vse Japonce. Današnja japonska mladina se ne razlikuje mnogo od evropske šolske mladine. Njena obleka je po večini temne barve, enostavna in praktična, na nogah pa nosijo čevlje evropskega sloga, samo s to razliko, da so prilagodeni japonski nogi. Posledica teh evropskih čevljev je bila, da se jim je moralo prilagoditi tudi pohoštvo. Medtem ko v japonskih hišah vobče ni miz in ne stolov, so v japonskih šolah šolske klopi ravno take kakor pri nas.

Prav tako so oblečeni tudi uradniki. Ti nosijo zelo radi evropsko obleko in čevlje, toda samo, kadar so na ulici in v uradu, doma so pa napravljeni po japonsko. Isto je pri ženskah in moških, ki so zaposleni na tramvajih, avtobusih, na železnici itd. Ti nosijo izključno evropsko obutev in še uniformo.

Ženska evropska obutev z visoko peto je na Japonskem velika redkost. Ker nosijo Japonke evropske čevlje le pri uniformah, je razumljivo, da imajo čevlji nizko peto. Drugače pa za družbe, posete in zabave nosijo le sandale, o katerih smo že govorili. Razen nekaterih žen iz najvišjih krogov, nosijo čevlje z visokimi petami le plesalke in igralke.

Medtem ko je pri nas razlika med žensko in moško nogavico zelo vidna, ni na Japonskem nobene razlike v obliki, samo v barvi. Žene nosijo izključno bele, moški pa običajno temnomodre nogavice. Nogavice so zelo kratke in segajo nekoliko nad členke. Zelo je zanimivo, da so spredaj te nogavice razdeljene v dva dela, eden je za palec, drugi pa za ostale prste. Izdelujejo jih iz bombaža ali pa iz svile. Nogavice so zelo priljubljeno prodajno blago, prodajajo jih tudi po ulicah. Te nogavice nosijo Japonke tudi, kadar obujejo evropske čevlje. Če pa so v kimonu, japonskem narodnem oblačilu, imajo sandale. Sicer pa obujejo k evropski obleki tudi evropske nogavice, ki so pa seveda izgotovljene doma.

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Pavliha kot kuhar in kočijaž

Poslej se je Pavliha nekako pretolkel do poletja, ki gā ni sililo na posel. Tako polega lepega dne v senci za cesto, ki je vodila v mesto. V hladu pride po cesti meščan, ugleda Pavliho in ga vpraša, kdo je, od kod in kam.

Po lepo rejenem gospodovem obrazu presodi Pavliha, da možak rad skrbi za svoj želodec, zato mu reče, da je kuhar, pa da je prav ta čas brez službe.

»Kuhar?« se res oveseli gospod. »Če si priden, si lahko prislužiš pri meni novo obleko in rejeno mošnjo; zakaj doma imam ženo, ki sila rada dobro jé, a se ji ne zljubi stati pri ognjišču.«

Nakar reče Pavliha, da je priden in da rad stori vse, kar mu ukažejo, samo da bodo z njim pri hiši zadovoljni.

Ko ga gospod povpraša, kako mu je ime, odvrne, da so ga pač hoteli krstiti za Nepomuka; gospod pohvali to ime, a reče, da mu je predolgo in da ga hoče sam klicati za Muka.

»Muk ali Smuk,« dé na to Pavliha; »meni je vseeno, samo da vem, na katero ime naj slišim.«

»Še to mi povej,« nadaljuje gospod, »ali znaš polniti kokoške?«

»Kaj bi jih ne znal,« odgovori Pavliha. »Samo to mi recite, s čim jih pri vas polnite.«

»Pri nas?« pravi meščan. »Pri nas kar z zeljem.«

»O, potem le mene pustite!« se hvali Pavliha. »Tako vam jih napolnim, da boste gledali.«

Med takimi pomenki se približata meščanovemu domu. Tu gospod brž pokliče ženo, rekoč: »Glej, žena! Kuharja sem ti pripeljal, in še prav imenitnega kuharja.«

Žena pogleda Pavliho in pravi: »Kuharja? Mislim, da si pripeljal bolj jedca ko kuharja.«

»Le tiho, tiho, preljuba ženka!« jo tolaži mož. »Jutri je praznik in mislim povabiti nekaj gostov. Viš in se je prav lepo namerilo, da se ne bo treba tebi ubijati.« Nato se obrne k Pavlihi:

»Muk!«

»Prosim, gospod?«

»Vzemi košaro in pojdi z menoj k mesarju, da nakupiva pečenke!«

Gresta tedaj k mesarju in prinese domov pečenko, za katero reče gospod Pavlihi: »Muk, pečenko jutri zgodaj pristavi! Počasi naj se peče in na hladnem. Pa na piščance ne pozabi! Kar ti je treba še drugega, najdeš na vrtu.«

Pavliha pritrди, da je vse razumel in si vse zapomnil.

Drugo jutro vstane prav zgodaj. Najprej pokolje vso perotnino, kar je je bilo pri hiši, jo očisti in otrebi; potlej gre na vrt, nabere šavja in zelenja, vse to na drobno naseklja ter s tem napolni piščance. Ko opravi to, se loti pečenke. Vzame jo ter nese v klet, tam jo obloži z ledom.

Proti poldnevu prideta domov gospod in gospa, ki sta vse predpoldne vabila znance na pojedino. Z različno drugo gospodo sta povabila tudi samega župana.

Doma gospod najprej pokliče Pavliho: »No, Muk, ali je pripravljeno?«

»Vse, gospod,« potrdi Pavliha. »Piščanci so napolnjeni, le pečenke še nisem pogledal.«

»Kje pa jo imaš?«

»Prav na hladno sem jo dal.«

»Naj se le počasi peče,« dé gospod, misleč, da se peče pečenka ob strani na ognjišču.

Pridejo gostje in se spravijo k mizi. Tedaj ukaže gospa, naj prinese piščance. A kako se zgledujejo gostje, ko prinese strežaj na mizo sirovo perotnino, vso naphano s šavjem in zelenjem. Od zadrege in sramote vsa rdeča, teče gospa k Pavlihi in ga začne oštevati. Ta pa jo prav nedolžno gleda in reče:

»I, kdo pa mi je rekel, naj piščance spečem? Gospod je ukazal, naj jih napolnim in še to je pustil, da naj jih napolnim, s čimer hočem.«

Vsa obupana teče gospa k možu, ki jo tolaži, da bo že pečenka boljša. Sam gre k Pavlihi in ga povpraša po pečenki.

»V kleti je,« pravi Pavliha, »na ledu. Mislim, da ji bolj hladnega prostora nisem mogel najti.«

»Ali je nisi spekel?«

»Ne, ko pa mi niste rekli. Zdaj, ko ste mi povedali, naj jo spečem, jo takoj pristavim.«

»Prepozno, prepozno,« se križa gospod, »gostje so že tu.«

»Gospod,« odkima Pavliha, »za kaj dobrega ni nikdar prepozno. In kdo bi dejal, da pečenka ni kaj dobrega?«

Ker je gospod hitro naročil za goste pojedino iz gostilne, speče Pavliha pečenko zase in mu je dišala, da nikoli tega.

Gospod se v družbi med prijatelji potolaži, ni pa odpustila Pavlihi gospa. Še tisti večer je rekla možu,

da ga mora pognati od hiše, ker da je le markaj in ne kuhar. Mož pritegne ženi, a pravi, naj ostane Pavliha samo še drugi dan v službi. »Saj veš,« pravi, »da moram jutri z županom k našemu graščaku, pa nimam kočijaža. Naj naju tedaj Muk zapelje, potem ga naženem.« Rekši pokliče Pavliho in mu ukaže: »Vzemi kolomaz in masti, zmešaj oboje in namaži voz; jutri zjutraj se na vse zgodaj popeljeva z županom k graščaku in ti naju boš vozil.« Dá mu še kočijaško obleko in se odpravi spat, da bi drugo jutro laže zgodaj vstal.

Pavliha gre, vzame kolomaz in mast, zmeša oboje ter namaže ves voz zunaj in znotraj; posebno na debelo je namazal sedež in naslonjalo. Drugo jutro zarana zapelje pred županovo hišo, kamor je šel njegov gospodar peš. Kmalu prideta gospoda, sedeta v voz in Pavliha požene z mesta.

»Kaj vraga je vendar to?« kaj kmalu začne rentaćiti župan. »Kamor primem, povsod je mastno.«

Gospodar ukaže ustaviti, gospoda zlezeta z voza, pa vidita, da se po sedežu in naslonjalu kar cedi razmaščeni kolomaz. Tedaj se gospodar ujezi in začne kričati nad Pavliho:

»Ti vražji Muk, til! Kaj si tu napravil?«

»Kar ste ukazali, gospod,« odvrne Pavliha nedolžno.

»Kaj sem ukazal, ti pridanič?«

»Rekli ste, naj namažen voz. No, in glejte — ali nisem lepo vsega namazal?«

Gospodar in župan, ki sta si omastila vso obleko, se še hudujeta, ko pripelje mimo kmet škopne slame; od tega kupi gospodar slame in dá zbrisati kočijo. Nato sedeta z županom spet vanjo, a v umazanih oblekah zdaj nista mogla h graščaku. Zato zapovesta Pavlihi, naj obrne, in ko ta vpraša,

kam naj vozi, se gospodar zadere nanj:

»Tepec, goni k vragu!«

Bila pa je tam blizu v gozdu strma stena in so imenovali ta kraj »Pri vragu«. Ko tedaj Pavliha sliši, kam hoče gospod, meni nič tebi nič požene naravnost čez njive proti gozdu.

»Kam vendar voziš?« kriči gospodar.

»K vragu,« odgovori Pavliha, »kakor ste ukazali.«

»Na cesto obrni ter vozi naravnost in se nič ne oziraj!«

Po teh besedah spleza Pavliha z voza, izmakne klin, ki je sklepal zadnji konec s sprednjim, sede spet na kozla in požene konje v dir. Kaj kmalu se voz razleti, gospodar in župan običita z zadnjim koncem sredi ceste, konji pa s Pavliho dirjajo naprej. Gospoda kričita za njim in ga kličeta, a Pavliha goni in goni ter se še ne zmeni, da bi se ozrl. Ne preostane jima tedaj drugega, kakor da se spustita v tek za njim, pa tečeta in tečeta, da bi skoraj sapo izgubila. Nazadnje se ju Pavliha le usmili, ustavi ter gre z njima po zadnji del voza.

Doma se vsi začudijo, ko vidijo, da se gospodar in župan vračata, a še bolj se začudijo, ko vidijo, kakšna se vračata. Ves zelen od jeze se zadere gospodar nad Pavliho:

»Izgini mi iz moje hiše! Sam ne stopim vanjo, dokler si v njej ti. Kar vse lepo spravi in pojdi!«

»Gospod!« pohlevno reče Pavliha. »Vidim, da nisem za vas in da niste zadovoljni, čeprav sem vse tako napravil, kakor ste sami ukazali. Bom pač vse spravil, kakor ste rekli, potlej grem s trebuhom za kruhom.«

Gospodar je šel z gospo v mesto, Pavliha pa se loti posla: iz hiše izvleče mize, stole, škafe, lonce,

skledovnik s skledami in še drugo posodje; vse to lepo zloži pred hišo. Ljudje, ki gredo mimo, se ustavljajo in gledajo, kaj bo iz tega. Čedalje več se jih nabira, tako da izve za to v mestu gospodar in brž teče domov.

»Ravno prav prihajate, gospod,« mu zakliče Pavliha koj, ko ga zagleda. »Spravljam, kakor ste ukazali, in prav zdaj sem hotel prinesti še veliki kotel, pa ga sam ne zmorem.«

»Le pusti!« se obregne gospodar. »Za kar sem štel lepe denarce, mi zdaj ta trap vlačí v blato.«

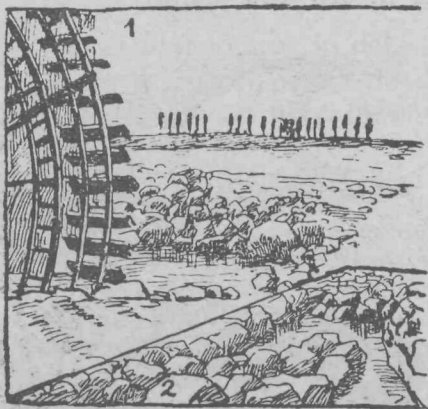
»Kako?« se začudi Pavliha. »Ali že spet nisem zadel? Bo le boljše, če grem, ko vam ne morem in ne morem ustreči. Zbogom in brez zamere!«

Rekši gre svojo pot, okoli stoječi pa se smejejo gospodu, ki znaša v hišo, kar je zmetal iz nje Pavliha.

(Dalje prihodnjič.)

MLIN V ARGOSTOLI

Edinstven primer naravnega čuda najdemo na grškem otoku Kefaleniji. Otok leži nasproti Korinskemu zalivu

in je pust, popolnoma opuščen kraški svet. Na severnem rtiču tega otoka je pred več nego 100 leti odkril neki Anglež odprtine podzemeljskih jam, ki leže niže od morske gladine. Dal je izkopati štiri metre širok in 40 metrov dolg jarek ob obale do omenjenih odprtin; morje je pričelo teči v hrib in v trenutku so izginili 4 kubični metri morske vode v njegovih jamah. Na opisanem mestu je zgradil dotični Anglež velik morski mlin z ogromnim kolesom, ki je še danes ohranjeno in se še vedno vrti. Na sliki 2. vidimo požiralnike tik mlinskega kolesa, v katerih izginja morska voda. Nihče ne ve, kam izgine voda v zemlji, ne da bi se luknja zamašila. Od l. 1835. je izginilo, kakor so izračunali, pod zemljo 200 milijonov kubičnih metrov vode. Kam je neki odtekla?

IZ MLADIH PERES

STRAH V KOVAČNICI

Kovačnica je stala ob potoku na robu gozda. Poleg mojstra Ambroža sta bila v njej zaposlena še pomočnik Janez in vajenec Miha. Zaradi varnosti in iz navade so obešali vsako soboto meh na kavelj, ki je tičal visoko na stropu.

Na kvaterno soboto tistega leta je bilo klaverno vreme, tako da se je že mračilo, ko je mojster Ambrož dal fantoma še običajna naročila in nato odhitel na dober streljaj oddaljeni dom. Ko sta Janez in Miha opravila naročeno, sta se lotila meha. Pomočnik Janez je ročno splezal na tramovje na vratih in tam čakal, da bi vajenec pognal meh.

Miha, ne bodi len, je marljivo pritiskal na puhalo, da je ropotanje skoro preglušilo Janeza, ki je priganjal, naj vendar bolj goni, če hoče, da bosta kaj opravila. Kljub temu, da je zbral vse svoje moči in pritiskal s tako vnemo, da mu je pot v curkih lil z obraza, je čakal zaman na Janezov rek: »No, zdaj smo pa obesili tiča!« Končno je tudi Mihi to že presedalo. Obupano je povsesil roki in se zazrl proti na stečaj odprtim vratom.

»Ej, ali si ga?« se je nevoljno zadril, bri-soč si z rokavom razgreto lice.

Nihče mu ni odgovoril. V kovačnici je mahoma zavladala grobna tišina. Sence, ki

so se bile že močno zgostile, so zavile itak temen prostor v neprodinro črnino. Miho, ki je bil sicer pogumen dečko — tako je namreč trdil sam o sebi — je nekaj neprijetno dirnilo. Nehote je stopil korak nazaj in zadel ob kladivo, ki je z glasnim ropotom padlo na tla. Zdrznil se je in onemoglo vzdihnil. Okoli srca mu je postalo čudno prazno in ko je hotel planiti proti vratom, ga je neka nevidna sila priklenila na mesto. V trenutku, ko se je tesnobno zazrl v medlo svetlobo, padajočo skozi vrata, je morečo tišino pretrgal zamolkel tresk. Temu je sledil drugi, nato tretji... v nepopisni grozi je videl Miha, kako so letele deske s tramovja, čeprav je vedel za gotovo, da na podstrešju ni nikoli bilo takega blaga. Mahoma ga je prešinila misel: »Kaj pa, če je vrag vmes s svojimi kremplji?« Zdaj se je Miha resnično prestrašil; po hrbtu so mu zagomazeli mravljinčji, mrzel pot je obilil čelo. A fant ni izgubil glave. Sredi peklenščkov zabave se je odločil za obupen poskus. No, koliko poguma mu je še ostalo, si lahko mislite; tega je torej zbral in se zapodil k vratom, ne glede na to, ali prinese iz kovačnice celo glavo ali ne.

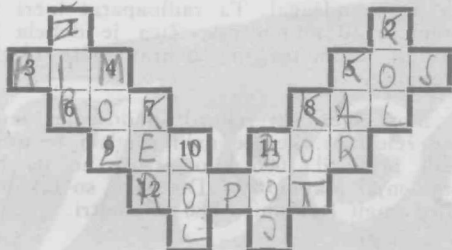
Bled in onemogel je planil skozi dveri Ambrožovega doma. Kako je prišel tja in kaj se je z njim zgodilo potem, ni vedel. Gotovo pa je bil tisti, ki ga je utegnil videti pri peči, Janez.

Niko Koritnik

ZASTAVICE

ZA BRIHTNE GLAVICE

1. KRIŽANKA Z OBRATNICAMI

Vsaka beseda dobi, ako jo bereš nazaj, nov pomen, ki je naveden v oklepajih.

Pomen besed. Navpično: 1. drevesni plod (vrsta žita); 2. del mostišča (orožje), 4. tonovski način (lomitev); 5. oziralni zaimek (povodna žival); 7. veznik (izrek); 8. geometrijski pojem (struja); 10. začimba (žival); 11. borba (svetopisemska oseba). — **Vodoravno:** 3. mesto v Evropi (pokoj), 5. ptica (jed), 6. moško ime (prostor v cerkvi), 8. klica (lošč), 9. snov (poslanec), 11. drevo (suženj), 12. hrup (toporišče).

2. KVADRAT

1	2	3	4
A	A	A	A
B	B	B	D
D	E	N	N
O	O	R	R

Vodoravno in navpično:

1. zlatina;
2. reka;
3. kosilo;
4. upanje.

3. ENAČBA

$$(x - a) + (y - t) + z = u.$$

x = reka, y = riba, z = delavnik, u = kraj v dravski banovini.

4. POSETNICA.

DANA TUPORAC

Niš

Ugotovi poklic te gospodične!

5. ZLOGOVNICA

Iz zlogov ~~do, dro, ko, lar, mar, mre, na, pad, ve~~, za sestavi pet besed, ki pomenijo: 1. denarno enoto; 2. žuželko; 3. ribo; 4. stran sveta; 5. posodo. Izpremeni v vsaki teh besed prvo črko tako, da dobiš nove besede, katerih začetnice dajo ime slovenskega mesta. *Ybranj*

STOPNICE

6. predlog, del voza, obžalovanje, rastlina, riba.

Prva vrsta navpik: znana organizacija.

Namesto črtic vzemi črke: e, e, k, l, q, o, o, o, s, s, s, s, s, s, v

REŠITEV UGANK IZ SEPTEMBRSKE ŠTEVILKE

1. **Mreža.** Gorje, kdor nima doma, kdor ni nikjer sam svoj gospod, naj križem svet preroma, saj vendar tujec je povsod. — Ključ: Simon Jenko, groznja, Podjuna, Kostanjevica.
2. **Pregovor.** Dober začetek je pol dela.
3. **Izrek.** Prebrisana glava in pridne roke so boljše blago ko zlate gore.
4. **Urejevalnica.** »Zvonček«. — Praznik, plavica, netopir, ravnina, plačilo, veselje, gorkota.
5. **Dopolnilnica.** Kapitan, tkanina, sukanec, prekana, velikan, Metlika.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Milena in Božo Kokotčeva iz Stare cerkve pri Kočevju; Mitja Grašič iz Litije; Danica Hočevarjeva iz Metlike; Marjan in Matko Svöljšakova iz Doba pri Domžalah; Ruža Sedlakova, Jožica Majaronova, Peterček Kosin, Slavko Pleterski, Dane Poženel in Milivoj Strgar iz Ljubljane; Zlatica Jugova iz Studencev pri Mariboru; Dorian Heller iz Kranja; Ljuba Založnikova iz Maribora.

Dne 4. oktobra je v Parizu umrl nemški potopisec dr. Herman Wendel. Pokojnik je bil velik in iskren prijatelj Jugoslovancev in še posebej Slovencev. Izdal je o naši domovini več izredno simpatično pisanih knjig.

Pripravljala dela za prihodnjo olimpiado leta 1940. v Tokiu so se že pričela. Doslej je dala japonska vlada na razpolago 5 milijonov jenov. Ze sedaj so začeli graditi 13 velikih hotelov v Tokiu. Olimpijski stadion bo imel prostora za 120.000 gledalcev in bo stal 15 milijonov jenov (okoli 180 milijonov dinarjev). Japonci hočejo, kar se tiče propagande, prekositi celo Nemce.

Brezposelni Vojislav Veljković iz Krajujevca je napisal besedilo vseh štirih evangelijev na kos papirja, ki ni večji ko pol kradvatnega metra. Pisava je tako drobna, da jo je mogoče čitati le z drobnogledom. Za to delo je porabil Veljković ves mesec.

Za 4.800.000 dinarjev zlata, ki leži na morskem dnu pri Long Islandu pred New-Yorkom, bodo dvignili s pomočjo posebnega izuma. To zlato se je potopilo l. 1780. z angleško fregato, ki ga je vozila v Evropo.

900 gramov težke hruške so zrasle v sadnem vrtu nekega posestnika v Vršču (Vojvodina). Mnogo teh težkih plodov so morali obrati še nezrelah, ker drevesa ne bi mogla zdržati tolike teže.

Na pariški svetovni razstavi l. 1937. bo razstavila Rusija zemljevid svoje zemlje, ki bo sestavljen iz samih dragih kamenov in poldraguljev, ki jih je dobiti v ruskih rudnikih. Velik bo dvajset kvadratnih metrov. Mesta bodo na tem zemljevidu znamenovana z rubini različnih velikosti. Oni deli države, kjer pridobivajo nafto, bodo pokriti s topazi, severno morsko pot pa bodo sestavljali sinji akvamarini. Ta čudoviti zemljevid bo sestavljen iz 2500 draguljev in bo ena največjih znamenitosti pariške svetovne razstave.

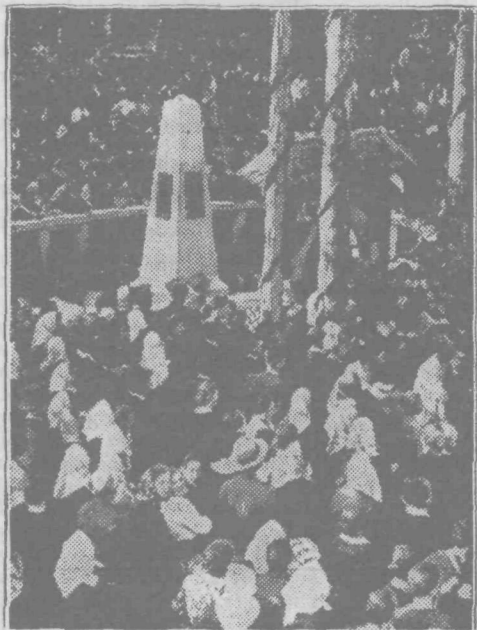
Iz Brna poročajo, da so v bližnjem pogorju našli piščalko na dva tona, o kateri sodijo, da je najstarejše glasbilo na svetu. Piščalka je napravljena iz levjega zoba in še danes piska jasno in čisto kakor pred 30.000 leti. Sarinoslovci menijo, da so jo uporabljali lovci in si z njo dajali znamenja na lovu.

Neki norveški elektrotehnik je sestavil radioaparata, ki ga je namestil v lešnik, ki stoji na treh nožicah, vrhno tretjino lešnika pa je odžagal. Ta radioaparata meri v premeru 10 milimetrov. Zica je debela 8 stotink milimetra in 220 krat ovita okoli vretenca.

Nov železniški rekord so dosegle švedske železnice, ker je neki švedski tovorni vlak prevozil 1006 kilometrov, ne da bi premenjal lokomotivo. Do sedaj so tak rekord imeli Italijani s 680 kilometri.

V Pragi bodo imenovali štiri velike ulice po naših znanih pisateljih: po Ivanu Cankarju, Ivu Vojnoviču, Branislavu Nušiču in Vladimirju Nazoru.

Prijazna vasica Cerklje na Gorenjskem je dne 23. IX. proslavila lep praznik s svečanim odkritjem doprsnega kipa slovenskega in jugoslovanskega skladatelja Davorina Jenka, ustvaritelja budnice »Naprej zastava Slave« in naše državne himne »Bože pravde« ter na stotine drugih ponarodelih slovenskih in srbskih skladb. Slavnost je

bila zvezana z velikim koncertom. Cerklje še niso doživele tako prisrčnega slavlja, na katerem je narod zaslužno počastil spomin svojega nesmrtnega rojaka.